

UCHWAŁA Nr 421 RADY MINISTRÓW

z dnia 2 czerwca 1951 r.

Instrukcja Nr 16

w sprawie utworzenia, organizacji wewnętrznej oraz trybu funkcjonowania wydziałów i referatów prawnych prezydiów rad narodowych.

Na podstawie art. 13 i 14 dekretu z dnia 29 marca 1951 r. o organach zastępstwa prawnego (Dz. U. R. P. Nr 20, poz. 159) oraz art. 20 i 24 ust. 2 ustawy z dnia 20 marca 1950 r. o terenowych organach jednolitej władzy państwowej (Dz. U. R. P. Nr 14, poz. 130) Rada Ministrów uchwała:

I. Postanowienia ogólne.

§ 1. 1. Tworzy się Wydziały Prawne Prezydiów Rad Narodowych m. st. Warszawy i m. Łodzi oraz Wydziały Prawne Prezydiów Wojewódzkich Rad Narodowych w Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Łodzi, Poznaniu, Rzeszowie, Warszawie i Wrocławiu.

2. Termin utworzenia wydziałów prawnych prezydiów wojewódzkich rad narodowych nie wymienio-

nych w ust. 1 ustalają właściwe prezydium za zgodą Prezesa Rady Ministrów; termin ten nie może być późniejszy, niż 1 stycznia 1952 r.

§ 2. Referaty prezydiów powiatowych rad narodowych (miejskich rad narodowych w miastach stanowiących powiaty miejskie) będą tworzone w miarę potrzeby.

§ 3. Jeżeli przepisy poniższe nie stanowią inaczej, do referatów prawnych stosuje się odpowiednio postanowienia, dotyczące wydziałów prawnych.

§ 4. Wydziały prawne obejmują swym zakresem działania:

- 1) zastępstwo sądowe przed sądami wojewódzkimi i powiatowymi władz i urzędów, państwowych instytucji, przedsiębiorstw i banków oraz przedsiębiorstw pozostających pod zarządem państwowym i gminnych kas spółdzielczych, jak również inne

- czynności pomocy prawnej dla tych jednostek,
- 2) obsługę prawną wojewódzkiej rady narodowej (Rady Narodowej m. st. Warszawy i m. Łodzi) i jej organów,
  - 3) badanie legalności uchwał prezydiów rad narodowych niższych stopni,
  - 4) redakcję i administrację dziennika urzędowego.

§ 5. Referaty prawne obejmują swym zakresem działania:

- 1) zastępstwo sądowe przed sądami powiatowymi władz i urzędów, państwowych instytucji, przedsiębiorstw i banków oraz przedsiębiorstw pozostających pod zarządem państwowym i gminnych kas spółdzielczych, jak również inne czynności pomocy prawnej dla tych jednostek,
- 2) obsługę prawną powiatowej rady narodowej (miejskiej rady narodowej w mieście stanowiącym powiat miejski) i jej organów,
- 3) badanie legalności uchwał prezydiów rad narodowych niższych stopni.

§ 6. Organizacja wewnętrzna wydziału jest bezodpłatowa, oparta na zasadzie tworzenia zespołów pracowników do załatwiania poszczególnych grup spraw.

§ 7. Sprawy związane z funkcjonowaniem wydziałów prawnych, należące do zakresu działania Prezesa Rady Ministrów, prowadzi Prezydium Rady Ministrów (Zespół II).

II. Tryb funkcjonowania wydziałów prawnych w zakresie zastępstwa sądowego.

§ 8. 1. Prowadzenie spraw sądowych i innych czynności pomocy prawnej powinno być powierzane z reguły tylko pracownikom zajmującym stanowiska referendarskie, związane z udzielaniem pomocy prawnej (starszym rzecznikom prawnym, rzecznikom prawnym i radcom do spraw zastępstwa prawnego) oraz aplikantom.

2. Czynności procesowe prostsze i mniejszej wagi mogą być zlecane również i innym pracownikom prezydiów rad narodowych lub osobom, wyznaczonym przez zainteresowane jednostki organizacyjne.

§ 9. 1. W przypadku, gdy poszczególne czynności procesowe prowadzi sąd, mający siedzibę poza obszarem właściwości miejscowej wydziału prawnego, wydział może zwrócić się o ich podjęcie do właściwego ze względu na siedzibę sądu wydziału lub referatu prawnego, a gdy sądem prowadzącym poszczególne czynności procesowe jest sąd, mający siedzibę na obszarze m. st. Warszawy — do Urzędu Zastępstwa Prawnego.

2. Jeżeli w sprawach, prowadzonych przez Urząd Zastępstwa Prawnego, zachodzi potrzeba podjęcia poszczególnych czynności procesowych przed sądem, mającym siedzibę poza m. st. Warszawą, czynności te powinny na wniosek powyższego urzędu załatwić wydział lub referat prawny, właściwy ze względu na siedzibę sądu.

3. W sprawach, toczących się przed sądem, w którego siedzibie nie ma wydziałów lub referatów prawnych, zastępstwo sądowe może być powierzone adwokatom, jeżeli zachodzą istotne trudności w delegowaniu na rozprawę pracowników tych organów. W zakresie czynności prostszych i mniejszej wagi powierzenie zastępstwa adwokatom dopuszczalne jest tylko wówczas, gdy zachodzą istotne trudności w delegowaniu na rozprawę także i innych osób, wymienionych w § 8.

§ 10. Do zakresu działania wydziału prawnego należy opracowanie i wniesienie środka odwoławczego również i w tych sprawach, w których wydział wykonuje zastępstwo tylko przed sądem pierwszej instancji.

§ 11. 1. Wytoczenie przez wydział prawny powództwa lub wstąpienie do toczącej się sprawy następuje na wniosek zainteresowanej jednostki organizacyjnej

2. Do wniosku powinny być dołączone lub w nim powołane potrzebne w sprawie materiały, a w szczególności wyjaśnienia, dokumenty lub inne dowody.

3. Jeżeli wymaga tego pilność sprawy, wydział powinien podjąć czynności, o których mowa w ust. 1, z własnej inicjatywy, zawiadamiając o tym jednostkę zainteresowaną w sprawie.

§ 12. Wydział prawny bądź wszczynając czynności procesowe, odpowiadające wnioskowi, bądź komunikując jednostce zainteresowanej w sprawie swoje zastrzeżenia co do zasadności lub słuszności wniosku, bądź też zwraca się o przesłanie uzupełniających materiałów.

§ 13. W razie wytoczenia sporu przeciwko zainteresowanej jednostce wydział prawny poinformuje ją niezwłocznie o treści doręczonego pozwu lub zawiadomienia o sporze oraz zwraca się do niej o przesłanie materiałów, potrzebnych dla obrony w sprawie.

§ 14. 1. W każdym stanie sprawy zainteresowana w niej jednostka może z własnej inicjatywy, a na wezwanie wydziału prawnego obowiązana jest udzielić wydziałowi wskazań, dotyczących zwłaszcza najważniejszych czynności procesowych.

2. W razie różnicy zdań pomiędzy wydziałem a jednostką zainteresowaną w sprawie, wydział zwraca się o rozstrzygnięcie do Urzędu Zastępstwa Prawnego.

3. Wydział prawny zwraca się o rozstrzygnięcie do Urzędu Zastępstwa Prawnego także wówczas, jeżeli wydziałowi nasuwają się wątpliwości co do sposobu prowadzenia określonej sprawy sądowej.

§ 15. Pracownicy wydziału, zajmujący stanowiska referendarskie, związane z udzielaniem pomocy prawnej, mogą otrzymać upoważnienie ogólne, podpisane przez kierownika i zaopatrzone pieczęcią wydziału. Na zasadzie takich upoważnień pracownicy ci uprawnieni są do podejmowania wszelkich czynności procesowych z ramienia wydziału.

§ 16. Pracownicy wydziału, którzy nie uzyskali upoważnienia, określonego w § 15, jak również inne osoby, o których mowa w § 8, oraz adwokaci działający w sprawach prowadzonych przez wydział na zasadzie upoważnień szczególnych, dotyczących danej sprawy, a podpisanych przez kierownika.

§ 17. 1. Koszty procesu (opłaty sądowe i koszty postępowania) ponosi zainteresowana w sprawie jednostka organizacyjna.

2. Zasądzone w orzeczeniach sądowych wynagrodzenie za prowadzenie sprawy stanowi dochód budżetowy wydziału prawnego również i w tym przypadku, gdy sprawę w drugiej instancji prowadził Urząd Zastępstwa Prawnego.

§ 18. Jednostki organizacyjne, określone w art. 1 ust. 1 dekretu z dnia 29 marca 1951 r., z wyjątkiem władz naczelnych, urzędów centralnych oraz naczelnych organów banków państwowych, mogą zwracać się do wydziału prawnego o udzielenie opinii prawnych lub o współdziałanie w opracowywaniu umów i innych aktów prawnych.

§ 19. Opinii prawnych udziela wydział prawny pisemnie. Opinie te powinny być zwięźle motywowane.

§ 20. Projekt umowy lub innego aktu prawnego powinien być opracowany przez zainteresowaną jednostkę organizacyjną i przesłany wydziałowi prawnemu wraz z niezbędnymi wyjaśnieniami i załącznikami do

zaopiniowania oraz dokonania w nim stosownych zmian i uzupełnień.

§ 21. Pisma wydziałów prawnych w sprawach z zakresu zastępstwa sądowego i innych czynności pomocy prawnej powinny być podpisane przez kierownika wydziału i referenta sprawy.

§ 22. Odpisy opinii o charakterze zasadniczym, mogące mieć istotne znaczenie dla ujednoczenia praktyki w zakresie zastępstwa sądowego, przesyła wydział prawny do Prezydium Rady Ministrów (Zespołu II) i do Urzędu Zastępstwa Prawnego.

§ 23. Prezydium Rady Ministrów (Zespół II) na podstawie materiałów, uzyskanych w związku ze sprawowaniem bezpośredniego nadzoru nad wydziałami prawnymi oraz materiałów i spostrzeżeń otrzymywanych od Urzędu Zastępstwa Prawnego czuwa nad ujednoczeniem praktyki wydziałów prawnych oraz ustala potrzebne w tym celu wytyczne.

III. Postanowienia przejściowe i końcowe.

§ 24. 1. Zleca się sprawowanie zastępstwa w sprawach, dla których właściwe są sądy, mające siedzibę:

- 1) na obszarze województw białostockiego i lubelskiego — Wydziałowi Prawnemu Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie,
- 2) na obszarze województw koszalińskiego, olsztyńskiego i szczecińskiego — Wydziałowi Prawnemu Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku,
- 3) na obszarze województwa opolskiego — Wydziałowi Prawnemu Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach,
- 4) na obszarze województwa zielonogórskiego — Wydziałowi Prawnemu Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu.

2. Zlecenie to obowiązuje do czasu utworzenia wydziałów prawnych Prezydiów Rad Narodowych w Białymstoku, Koszalinie, Lublinie, Olsztynie, Opolu, Szczecinie i Zielonej Górze; termin utworzenia tych wydzia-

łów podlega ogłoszeniu w dzienniku urzędowym właściwej wojewódzkiej rady narodowej.

3. Wydziały prawne, wymienione w ust. 1, mogą zlecać zastępstwo sądowe w sprawach, toczących się poza obszarem województwa, na którym mają swoją siedzibę, pracownikom tej wojewódzkiej rady narodowej, na której obszarze znajduje się siedziba sądu, powołanego do rozpoznania sprawy.

§ 25. Do czasu utworzenia wydziałów prawnych, wymienionych w § 24 ust. 2, przenoszenia pracowników wydziałów prawnych oraz pracowników dotychczasowych samodzielnych referatów prawnych prezydiów rad narodowych dokonuje Prezes Rady Ministrów.

§ 26. 1. Upoważnia się Prezesa Rady Ministrów do ustalenia na wnioski Państwowej Komisji Etatów, uzgodniony z Prezydium Rady Ministrów (Zespół II), etatów wydziałów prawnych prezydiów rad narodowych.

2. Pracownik Prokuraturii Generalnej R. P., przeniesiony do pracy w wydziale prawnym prezydium rady narodowej, a posiadający grupę uposażenia wyższą od przewidzianej dla danego stanowiska, zatrzymuje dotychczasową grupę.

§ 27. Kredyty, potrzebne do utworzenia i utrzymania w okresie do dnia 31 grudnia 1951 r. wydziałów prawnych prezydiów rad narodowych, będą w miarę potrzeby uruchamiane przez Prezesa Rady Ministrów z budżetu b. Prokuraturii Generalnej R. P.

§ 28. W razie ustanowienia zarządu państwowego nad przedsiębiorstwem prywatnym zarząd przedsiębiorstwa wykonuje zastępstwo przez własne organy w sprawach sądowych toczących się między przedsiębiorstwem a jednostkami, korzystającymi z pomocy prawnej urzędu.

§ 29. Wykonanie uchwały porucza się Prezesowi Rady Ministrów oraz Ministrom: Finansów i Sprawiedliwości.

§ 30. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Prezes Rady Ministrów: J. Cyrankiewicz